

20759 - حکم شیردهی طبیعی و حکمت آن

سوال

آیا شیردهی مادر به کودکی که نمی تواند غذا بخورد واجب است؟

پاسخ مفصل

بله اگر کودک نیازمند شیردهی باشد، شیر دادن به او واجب است.

در «الموسوعة الفقهية» (۲۲/۲۳۹) آمده است: «بین فقها اختلافی نیست که شیر دادن به نوزاد تا وقتی که به آن نیازمند است و در سن شیرخوارگی است، واجب است».

شیردهی حقی است که به حکم شرع برای نوزاد ثابت است و بر کسی که این حق بر عهده او واجب شده لازم است که آن را به کودک برساند و فقها تصریح کرده اند که شیردهی «حق فرزند است».

تعلیل آنان چنین است: «زیرا شیردهی در حق کودک همانند نفقه در حق بزرگ است».

چیزی که آنها گفته اند حق است و قرآن کریم دال بر آن است، زیرا حق تعالی می فرماید:

﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ [بقره: ۲۳۳]

(و بر صاحب فرزند (پدر) لازم است خوراک و پوشاک آنان (مادران) را [در مدت شیردادن] به طور شایسته ای [فراهم کند].)

اینجا الله تعالی نفقه زنی که به فرزند شخص شیر می دهد را بر او واجب ساخته زیرا غذا به واسطه او در فرایند شیردهی به کودک می رسد، بنابراین نفقه و هزینه کردن برای زنی که شیر می دهد در حقیقت نفقه بر کودک است. در شرح منتهی الارادات آمده است: «بر هر کسی که نفقه کودکی - پسر باشد یا دختر - لازم باشد، نفقه زنی که به او شیر می دهد نیز لازم است؛ زیرا کودک از شیرینی که در بدن زن شیرده تولید می شود تغذیه می کند و این در حقیقت از غذا حاصل می شود، بنابراین نفقه زن شیرده واجب می شود زیرا در حقیقت نفقه او [یعنی کودک] است» (المفصل فی أحكام المرأة: ۹/۴۶۴).

علما بر تاثیر شیر دادن در تحریم ازدواج و محرم شدن و جواز نگاه کردن و خلوت [با مادر و خواهر و دختر شیرینی] در غیر وجوب نفقه و میراث و ولایت نکاح، اجماع کرده اند.

حکمت از این محرم شدن و ایجاد خویشاوندی آشکار است، زیرا وقتی که نوزاد از شیر زنی می نوشد گوشت او با این شیر شکل می گیرد، بنابراین مانند نسب و خویشاوندی او با این زن است.

برای همین علما درخواست شیردهی از زن کافر و فاسق و بد اخلاق یا زنی که دچار بیماری مسری است را مکروه دانسته اند زیرا این به کودک سرایت می کند.

و مستحب دانسته اند که برای شیردهی، زنی نیکو اخلاق با ظاهری نیکو را انتخاب کنند زیرا شیردهی باعث ایجاد تغییر در طبع کودک می شود.

و بهتر آن است که کسی جز مادرش به او شیر ندهد زیرا این برای او سودمندتر و گواراتر است و چه بسا اگر کودک پستان زنی دیگر را نپذیرد، این کار برای مادر واجب شود.

پزشکان نیز به تغذیه با شیر مادر به ویژه در ماه های نخست تولد ترغیب می کنند.

برای ما حکمت این جهانی پروردگار آشکار است، چنانکه غذای کودک را از شیر خود مادر قرار داده و این بر اساس آزمایش ها و گزارش پزشکان و توصیه آنان ثابت است.

فواید پزشکی شیردهی طبیعی

شیردهی طبیعی فواید بسیار زیادی دارد و الله تعالی در کتابش به این کار امر نموده می فرماید:

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ [بقره: ۲۳۳]

(و مادران [باید] فرزندان خود را دو سال تمام شیر دهند. [این دستور،] برای کسی است که بخواهد دوران شیرخوارگی [فرزندش] را تکمیل کند).

اینجا الله تعالی حق کودک را در شیردهی تقریر نموده است.

پس از گذشت چهارده قرن از نزول این آیه کریمه، سازمان های بین المللی مانند سازمان بهداشت جهانی، بیانیه در پی بیانیه صادر می کنند و مادران را به شیر دادن کودکان خود دعوت می کنند، در حالی که اسلام از چهارده قرن پیش به این کار امر کرده است.

از فواید شیردهی برای نوزاد:

۱- شیر مادر کاملاً خالی از میکروبها است.

- ۲- هیچ شیری که از گاو یا گوسفند یا شتر تهیه شده همانند شیر مادر نیست زیرا این شیر طوری طراحی و ترکیب شده تا نیازهای روزانه کودک را از تولد تا پایان شیرخوارگی تامین نماید.
 - ۳- شیر مادر دقیقا حاوی مقدار کافی از پروتئین و شکر است که کاملا مناسب کودک باشد. در حالی که پروتئین موجود در شیر گاو و گوسفند و گاومیش برای معده نوزاد دیرهضم است زیرا برای کودکان این حیوانات آماده سازی شده است.
 - ۴- رشد کودکانی که با شیر مادر تغذیه می شوند سریع تر و کامل تر از کودکانی است که از شیشه شیر می خورند.
 - ۵- ارتباط روانی و عاطفی میان مادر و کودک.
 - ۶- شیر مادر حاوی عناصر ضروری گوناگون بر اساس همان مقدار و کیفیت مورد نیاز بدن است و در تناسب با قدرت بدن کودک برای هضم و جذب آن است. عناصر مغذی شیر مادر ثابت نیست و روز به روز بر اساس نیازهای کودک تغییر می کند.
 - ۷- شیر مادر در دمایی معقول نگهداری می شود که به شکل خودکار با نیازهای کودک همخوانی دارد و در هر زمانی قابل دستیابی است.
 - ۸- شیر دادن از پستان یکی از عوامل طبیعی است که مانع از بارداری شدن مادر می شود اما با این حال خالی از عوارض قرص های ضد بارداری و آی یو دی یا تزریق است.
- برگرفته از کتاب «توضیح الأحكام» (۵/۱۰۷).